

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

18.06.2021. Nr. 1.7-2/846

Uz 20.05.2021. Nr. RD-21-944-nd

Rīgas pilsētas pašvaldībai

Par līdzdalības pārvērtēšanu AS “Rīgas siltums”

Konkurences padome (turpmāk – KP) ir saņēmusi Rīgas domes (turpmāk – Pašvaldība) iesniegumu par līdzdalības izvērtējumu Pašvaldības kapitālsabiedrībā AS “Rīgas siltums” (turpmāk – Kapitālsabiedrība).

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88. panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt VPIL 88. panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējumu un iespējamo konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem.

Pašvaldība ir veikusi VPIL 88. panta otrajā daļā paredzēto rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu.

Ievērojot minēto, KP sniegs viedokli (atzinumu) par saņemtā izvērtējuma par līdzdalības saglabāšanu Kapitālsabiedrībā atbilstību VPIL 88.panta nosacījumiem.

Pašvaldība ir norādījusi, ka saskaņā ar Rīgas domes 2011. gada 1. marta saistošo noteikumu Nr. 114 “Rīgas pilsētas pašvaldības nolikums” 3. pielikuma 15. punktu Kapitālsabiedrība ir izveidota Pašvaldības funkciju (uzdevumu) – komunālo pakalpojumu (siltumapgāde) organizēšana iedzīvotājiem neatkarīgi no dzīvojamā fonda piederības – izpildes nodrošināšanai. Pašvaldība norāda, ka Kapitālsabiedrības komercdarbība atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 1. un 2. punktam, proti, Kapitālsabiedrības darbība ir stratēģiski svarīga valsts un pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai un drošībai. Kapitālsabiedrība ir vienīgais centralizētās siltumapgādes operators Rīgas pilsētā, un Pašvaldības līdzdalība Kapitālsabiedrībā nodrošina Pašvaldības autonomās funkcijas – siltumapgāde – realizāciju. Pašvaldība norāda, ka Kapitālsabiedrības darbības vispārējais stratēģiskais mērķis izriet no tiesību aktiem, politikas plānošanas dokumentiem un Pašvaldības funkcijām (likuma “Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas 1. punkts un Enerģētikas likuma 51. panta pirmā daļa) un tas ir – nodrošināt ilgtspējīgu, efektīvu, drošu un sociāli atbildīgu centralizēto siltumapgādi, vienlaikus veicinot siltumapgādes pieejamību un energopratību.

Izvērtējumā ir norādīts, ka Pašvaldībai pieder 49 % Kapitālsabiedrības akciju, Latvijas Republikai 48,995 % akciju, SIA “Enerģijas Risinājumi.RIX” 2 % akciju un AS “Latvenergo” 0,005 % akciju.

Saskaņā ar izvērtējumā norādīto Kapitālsabiedrības darbības mērķis saskaņā ar statūtiem, kas apstiprināti ar tās dibināšanas pilnsapulces 1996. gada 7. marta lēmumu, bija Rīgas pilsētas centralizētās siltumapgādes nodrošināšana, kā arī norādīti šādi uzņēmējdarbības virzieni: siltumenerģijas ražošana savos siltumavotos un iepirkšana no citiem ražotājiem, siltumenerģijas transports, sadale, piegāde un realizācija, siltumtehniko iekārtu remonts, montāža un regulēšana, visa veida kurināmā iepirkšana, uzglabāšana un realizācija, siltumenerģijas patērētāju siltumapgādes ietaišu apkalpošana u. c.

Pašvaldības ieskatā Kapitālsabiedrības sniegtie pakalpojumi atbilst VPIL 88. panta prasībām un līdz ar to Pašvaldības līdzdalība Kapitālsabiedrībā ir saglabājama.

Pašvaldība norāda, ka siltumapgādes tirgū pastāv konkurence un patērētājam ir iespēja izvēlēties centralizētajiem siltumapgādes pakalpojumiem alternatīvu siltumapgādes veidu, tomēr lielākā daļa Rīgas pilsētas daudzdzīvokļu dzīvojamo māju vēsturiski ir pieslēgtas centralizētajai siltumapgādei. Centralizētās siltumapgādes nozarē nebūtu lietderīgi veidot paralēlus konkurējošus uzņēmumus, tādējādi pazeminot nozares efektivitāti. No kopējiem Kapitālsabiedrības ieņēmumiem vairāk kā 90 % tiek iegūti no siltumenerģijas realizācijas. Paralēli siltuma ražošanai koģenerācijas procesā tiek ražota elektroenerģija, no kuras daļu Kapitālsabiedrība izmanto savos ražošanas avotos, bet atlikušo pārdod. Ieņēmumi par elektroenerģijas pārdošanu veido apmēram 7 % no kopējiem ieņēmumiem. Kapitālsabiedrība veic arī Rīgas pilsētas ēku iekšējo siltumapgādes sistēmu tehnisko apkopi (turpmāk – ĒISA) ar kopējo ēku platību 1,1 milj. m². Ieņēmumi no ĒISA veido mazāk kā procentu no kopējiem ieņēmumiem. Attīstot ĒISA pakalpojumus, Kapitālsabiedrība bez ēku iekšējo siltumapgādes sistēmu apkalpes piedāvā arī aukstā ūdens apgādes un kanalizācijas, kā arī elektroapgādes sistēmu apkalpes darbus.

Pārējie Kapitālsabiedrības veiktie pakalpojumi veido nedaudz vairāk nekā vienu procentu no kopējiem ieņēmumiem un tie ir:

- maksas pakalpojumi iedzīvotājiem;
- SIA “Rīgas ūdens” sūkņu staciju apkalpošana;
- siltummaiņu skalošana ēkās, par kurām nav līgumsaistību.

Pašvaldība izvērtējumā norāda, ka Kapitālsabiedrība pastāvēšanas laikā ir pārbūvējusi un izbūvējusi 455 km siltumtīklu, no kuriem 295 km rūpnieciski izolēti bezkanāla tehnoloģijā. Kopumā nomainīti un no jauna izbūvēti 9,38 km siltumtīklu, tai skaitā 8,31 km, pielietojot rūpnieciski izolētus cauruļvadus, kas izbūvēti bezkanāla tehnoloģijā. Īstenojot Kapitālsabiedrības nospraustos mērķus, jaunu klientu piesaistei tika izbūvēti siltumtīkli 2,9 km garumā.

KP norāda, ka neatkarīgi no tā, vai veiktais izvērtējums ir sākotnējais izvērtējums vai līdzdalības pārvērtēšana, izvērtējums ir jāveic par katru no publiskas personas kapitālsabiedrības darbības veidiem, neaprobežojoties tikai ar tās pamatdarbību, bet jāizvērtē arī līdzdalības saglabāšana katrā no papildpakalpojumu jomām un līdzdalība citās kapitālsabiedrībās, lai konstatētu, vai īstenojas kāds no VPIL 88. panta pirmajā daļā noteiktajiem priekšnoteikumiem publiskas personas kapitālsabiedrības saimnieciskajai darbībai, kā arī izvērtējums nedrīkst būt formāls. Pašvaldība izvērtējumā ir detalizēti izvērtējusi līdzdalības saglabāšanas nepieciešamību pamatpakalpojuma nodrošināšanai, savukārt izvērtējums nav veikts par papildpakalpojumiem, piemēram, par darbībām būvniecības jomā, SIA “Rīgas ūdens” sūkņu staciju apkalpošanas pakalpojums, ĒISA pakalpojuma saglabāšanai kā arī, kas tiek ietverts “maksas pakalpojumi iedzīvotājiem” tvērumā.

KP, iepazīstoties ar Būvniecības informācijas sistēmas tīmekļvietnē publiski pieejamo informāciju par Kapitālsabiedrības darbību būvniecības pakalpojumu sniegšanas jomā¹, konstatē, ka Kapitālsabiedrība šajā jomā veic aktīvu saimniecisko darbību. KP norāda, ka attiecībā uz Kapitālsabiedrības sniegtajiem pakalpojumiem būvniecības jomā, lai pamatotu

¹ https://bis.gov.lv/bisp/lv/construction_companies/9631

attiecīgo pakalpojumu sniegšanu, Pašvaldībai būtu jāveic atbilstošs izvērtējums par minēto pakalpojuma saglabāšanu. KP norāda, ka gadījumā, ja attiecībā uz konkrētu pakalpojumu sniegšanu, Pašvaldība, veicot izvērtējumu, konstatētu, ka tirgus spēj nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā, Pašvaldībai būtu jāatturas no turpmākas attiecīgo pakalpojumu sniegšanas.

KP norāda, ka Pašvaldībai arī par citiem papildpakalpojumiem ir nepieciešams veikt detalizētu izvērtējumu par to saglabāšanu vai atteikšanos no tiem. Izvērtējumā nav norādīts cik lielu daļu no papildpakalpojumiem tiek sniegti pamatpakalpojuma ietveros un cik liela daļa no papildpakalpojumiem tiek sniegti trešajām personām nesaistīti ar pamatpakalpojumu, kā arī vai Kapitālsabiedrībai būtu iespējams papildpakalpojumus iepirkt publisko iepirkuma kārtībā.

Izvērtējuma nav sniegts pamatojums Kapitālsabiedrības līdzdalības saglabāšanai SIA "Rīgas BioEnerģija". Lai konstatētu, vai Kapitālsabiedrības līdzdalības saglabāšana atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas nosacījumiem, izvērtējums nevar būt formāls, bez detalizētas analīzes. Atbilstoši publiski pieejamai informācijai² SIA "Rīgas BioEnerģija" darbības veids ir tvaika piegāde un gaisa kondicionēšana. Izvērtējumā nav sniegta informācija, kādu daļu no SIA "Rīgas BioEnerģija" sniegtā pakalpojuma tas sniedz Kapitālsabiedrībai un kādu daļu trešajām personām.

Ņemot vērā, ka Kapitālsabiedrība veic pašvaldības autonomo funkciju siltumenerģijas pakalpojumu jomā, nodrošinot sabiedriskos siltumenerģijas pakalpojumu Pašvaldības administratīvajā teritorijā, KP atzīst, ka Kapitālsabiedrības sniegtais pamata pakalpojums (siltumenerģijas apgādes pakalpojums) ir atzīstami par stratēģiski svarīgu pakalpojumu VPIL 88. panta pirmās daļas 1. un 2. punkta izpratnē. Līdz ar to KP nav iebildumu pret Pašvaldības līdzdalības saglabāšanu Kapitālsabiedrībā attiecīgo pakalpojumu nodrošināšanai. Vienlaikus KP vērš uzmanību, ka Pašvaldībai būtu jāveic detalizētāks izvērtējums attiecībā uz Kapitālsabiedrības veiktajiem papildpakalpojumiem, iesniedzot veikto izvērtējumu KP.

Priekšsēdētāja p. i.

J. Račko

² <https://company.lursoft.lv/rigas-bioenerģija/40103857024>